

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
НАН України

ДУ «Український науково-дослідний інститут
медичної реабілітації та курортології
Міністерства охорони здоров'я України»

**КУЯЛЬНИЦЬКИЙ ЛИМАН:
реалії та перспективи
рекреаційного використання**

Монографія

Одеса
2019

УДК [502.21:615.83]+[330.15:502.13](262.5.05)
К96

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Частина I. ДУ «УкрНДІ МР та К МОЗ України»: К.Д. Бабов, О.М. Нікіпелова, А.Л. Погребний, С.І. Ніколенко, Б.А. Насібуллін, С.Г. Гуца, Н.О. Ярошенко, О.Я. Олешко, О.І. Бахолдіна

Частина II. ІПРЕЕД НАН України: Б.В. Буркинський, С.Р. Гриневецький, Н.І. Хумарова, А.І. Мартієнко, Т.М. Безверхнюк, О.С. Голківа, О.О. Шпека

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Степаненко С.М., д.ф.-м.н., професор, ректор Одеського державного екологічного університету

Ковальов А.І., д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Одеського національного економічного університету

Друкується за рішенням вченої ради Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (протокол № 13 від 23 жовтня 2018 р.)

Друкується за рішенням вченої ради ДУ «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України» (протокол № 14 від 30 жовтня 2018 р.)

Куяльницький лиман: реалії та перспективи рекреаційного використання : монографія / Буркинський Б.В., Бабов К.Д., Нікіпелова О.М. та ін.; Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України, ДУ «УкрНДІ мед. реабілітації та курортології МОЗ України». Одеса, 2019. 314 с.

ISBN 978-966-916-806-1

Монографію присвячено проблемі збереження природних лікувальних ресурсів Куяльницького лиману. Частина 1 висвітлює ретроспективні дані, результати сучасних досліджень з медико-біологічної оцінки безпечності та якості природних лікувальних ресурсів; моніторинг безпечності та якості ропи та пелюдів після запуску до лиману морської води. В частині 2 «Економіко-екологічні засади управління рекреаційним природокористуванням в басейні Куяльницького лиману» на основі наукового узагальнення економіко-екологічної ситуації, що склалася в басейні, та її впливу на стан Куяльницького лиману, визначено перспективні напрями територіального управління соціальним, економічним та екологічним розвитком. Надано авторське бачення комплексного підходу до удосконалення організаційно-економічного механізму природокористування на засадах поліфункціональності використання природних ресурсів та урахуванні асиміляційного потенціалу і екосистемності довкілля.

Монографія розрахована на широке коло читачів медичного, біологічного, екологічного, економічного профілю, викладачів вищих навчальних закладів та зацікавлених осіб.

УДК [502.21:615.83]+[330.15:502.13](262.5.05)

© Буркинський Б.В., Бабов К.Д., Нікіпелова О.М. та ін., 2019

© ІПРЕЕД НАН України, 2019

© ДУ «УкрНДІ мед. реабілітації та курортології МОЗ України», 2019

ISBN 978-966-916-806-1

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 1. СУЧАСНИЙ СТАН ПРИРОДНИХ ЛІКУВАЛЬНИХ РЕСУРСІВ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНУ

Передмова	11
Глава 1 Стан питання та деякі історичні штрихи вивчення Куяльницького лиману	14
Глава 2 Загальні відомості про район робіт та родовище	21
Глава 3 Характеристика якості ропи Куяльницького лиману та її медико-біологічна оцінка станом на 2008 рік	28
3.1. Фізико-хімічні властивості	28
3.2. Мікробний ценоз	38
3.3. Біологічна дія та безпечність застосування	39
Глава 4 Характеристика якості пелоїдів Куяльницького лиману та їх медико-біологічна оцінка станом на 2008 рік	42
4.1. Будова покладів Куяльницького лиману	42
4.2. Фізико-хімічні властивості	43
4.3. Мікробний ценоз	60
4.4. Біологічна дія та безпечність застосування	64
Глава 5 Характеристика якості морської води	67
5.1. Фізико-хімічний склад	69
5.2. Мікробний ценоз та санітарно-мікробіологічний стан	70
5.3. Біологічна дія та безпечність застосування	73
Глава 6 Результати моніторингу безпечності та якості ропи Куяльницького лиману після запуску морської води	78
6.1. Фізико-хімічні властивості	78
6.2. Мікробний ценоз та санітарно-мікробіологічний стан	84
6.3. Біологічна дія та безпечність застосування	86
6.3.1. Ропи ділянки курорту Куяльник	86
6.3.2. Ропи ділянки с. Кубанка	89
6.3.3. Ропи ділянки с. Ковалівка	93
Глава 7 Результати моніторингу безпечності та якості пелоїдів Куяльницького лиману після запуску морської води	100
7.1. Фізико-хімічні властивості	100
7.2. Мікробний ценоз та санітарно-мікробіологічний стан	107

7.3. Біологічна дія та безпечність пелоїдів Куяльницького лиману при курсовому зовнішньому застосуванні	119
7.3.1 Пелоїди ділянки курорту Куяльник	119
7.3.2 Пелоїди ділянки с. Кубанка	123
7.3.3 Пелоїди ділянки с. Ковалівка	126
Глава 8 Санітарно-мікробіологічний стан водотоків	133
Заключення	135
Література	148

**ЧАСТИНА 2. ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
УПРАВЛІННЯ РЕКРЕАЦІЙНИМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ
В БАСЕЙНІ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНУ**

Вступ	154
Глава 1 Соціально-економічна характеристика територій басейну Куяльницького лиману	157
1.1. Лиманський район	163
1.2. Біляївський район	172
1.3. Іванівський район	182
Глава 2 Природно-ресурсний потенціал та рекреаційно-туристична діяльність у басейні Куяльницького лиману	189
2.1. Показники природно-ресурсного забезпечення басейну Куяльницького лиману	189
2.2. Розподіл земель в зоні Куяльницького лиману за формами власності та напрямками використання	195
2.3. Економіко-екологічний стан та потенціал використання природних ресурсів Куяльницького лиману	199
Глава 3 Характеристика діяльності Дочірнього підприємства «Клінічний санаторій ім. Пирогова»	203
3.1. Економічні показники діяльності Дочірнього підприємства «Клінічний санаторій ім. Пирогова»	203
3.2. Державна регламентація видобутку мінеральних ресурсів в басейні Куяльницького лиману	208
Глава 4 Особливості адміністративного управління в умовах децентралізації на території басейну Куяльницького лиману	221

4.1. Адміністративне управління в басейні Куяльницького лиману в контексті економіко-екологічних проблем	221
4.2. Розподіл повноважень в адміністративному управлінні природокористуванням на рівні держави та громад	225
Глава 5 Вирішення проблем природокористування у басейні Куяльницького лиману на основі програмно-цільового управління	237
5.1. Програмно-цільовий метод у забезпеченні екологічно безпечних умов природокористування	237
5.2. Проблемні аспекти реалізації «Регіональної програми збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману»	245
5.3. Проект середньострокової програми розвитку рекреаційної зони у басейні Куяльницького лиману	250
5.4. Механізми реалізації концепції розвитку курорту «Куяльник»	261
Глава 6 Дорожня карта розвитку курорту «Куяльник»	266
6.1. Стратегічний «портрет» та періоди розвитку курорту «Куяльник»	266
6.2. Період 1: етапи та дорожня карта створення дестинації оздоровлення	269
6.3. Період 2: Етапи та планувальні рішення створення медичного кластеру	298
6.4. Період 3: Етапи та інструменти отримання статусу курорту міжнародного рівня	301
Література	311

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

- АЛТ – аланінамінотрансфераза
АСТ – аспартатамінотрансфераза
ВНС – вегетативна нервова система
ГА – гетерогенні антитіла
ДКЗ – Державна комісія України по запасах корисних копалин
екв. % – еквівалент у відсотках
КУО/см³ – колонієутворююча одиниця на сантиметр кубічний
ЛДГ – лактатдегідрогеназа
НДР – науково-дослідна робота
ОДП – орієнтувально-дослідницька поведінка
рис. – рисунок
СДГ – сукцинатдегідрогеназа
УкрНДІМРтаК – Державна установа «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України»
ЦІК – циркулюючий імунний комплекс
ЦНС – центральна нервова система
ФІ – фагоцитарний індекс
р – вірогідність
М – середнє арифметичне
m – похибка середнього арифметичного
D – різниця
n – кількість щурів
Y – показник, що вивчається; a – розрахована величина;
±k – коефіцієнт регресії; x – день досліду; Pk – вірогідність коефіцієнта регресії.
ВРХ – велика рогата худоба
ФОП – фізична особа-підприємець
ЖКГ – житлово-комунальне господарство
ДПДГ – державне підприємство дослідне господарство
ПЗФ – природно-заповідний фонд